

Dosarul nr. 2ra-1203/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. L. Bagrin)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

DECIZIE

13 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Svetlana Mereuța
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Svetlanei Mereuța
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea
prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil
a cauzei

împotriva deciziei din 24 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Svetlana Mereuța și menținută hotărârea din 29 iulie
2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 2 martie 2020, Svetlana Mereuța a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea
prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil
a cauzei.

În motivarea acțiunii a invocat că la 2 decembrie 2019, în baza art. 313 CPP,
a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana o plângere împotriva ordonanței din
16 octombrie 2019 privind refuzul în pornirea urmăririi penale, emisă de procurorul
din cadrul Procuraturii Anticorupție, Cristina Gladcov și împotriva ordonanței din
15 noiembrie 2019, emisă de adjunctul interimar al Procurorului-șef al Procuraturii
Anticorupție, Ion Munteanu.

A comunicat că la 15 ianuarie 2020, a depus în adresa Judecătoriei Chișinău,
sediul Ciocana o cerere pentru accelerarea procesului judecătoresc, dar până în
prezent această cerere nu a fost revizuită.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011
privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la
judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen
rezonabil a hotărârii judecătorești și ale art. 7, 77, 38, 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii și repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mărime de 50 000 de lei.

Prin hotărârea din 29 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă acțiunea ca fiind nefondată.

Prin decizia din 24 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Svetlana Mereuța și menținută hotărârea primei instanțe.

La 22 iunie 2021, Svetlana Mereuța a declarat recurs împotriva deciziei din 24 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au încălcat art. 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prima instanță a luat la bază opinia (referința) Ministerului Justiției al Republicii Moldova, ignorând încălcările evidente din partea judecătorului Maria Tereța la examinarea în termen rezonabil a dosarului nr. 2-4265/2020.

La fel, prima instanță a exclus pârâtul din proces, a încălcat principiul egalității în procesul judiciar (art. 22 alin. (1) CPC), dreptul ei la apărare din partea avocatului garantat de stat (art. 18, 26 din Constituția Republicii Moldova, art. 8 CPC, art. 5, 8, din Legea cu privire la profesia de avocat, art. 1, 4, 6, 19, 25 din Legea despre ajutorul garantat de stat) și nu a respectat art. 6 §3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A considerat că actele judecătorești recurate sunt ilegale, deoarece nu a fost aplicată Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, care este aplicabilă speței, a fost aplicată legea care nu este aplicabilă și interpretată greșit legea.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare incorect au apreciat circumstanțele cauzei, ceea ce a dus la adoptarea unor soluții contrar normelor de drept material, în condițiile când termenul rezonabil admis de legislator a fost depășit, conform prevederilor art. 313 alin. (4) CPP.

Prima instanță a examinat cauza prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, astfel, încălcând normele de drept material și aplicând eronat legea.

La 6 iulie 2021, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia recursului declarat de Svetlana Mereuța, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 11, vol. II), însă Ministerul Justiției al RM nu și-a valorificat acest drept și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată la 14 aprilie 2021 la adresa electronică a reprezentantului recurente, avocatul Arcadie Șchiopu, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 217, vol. I).

Se va nota că, prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 49 din 31 martie 2021, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 1 aprilie – 30 mai 2021.

Conform pct. 1 din dispoziția nr. 3 din 15 aprilie 2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență, termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021.

La 28 aprilie 2021, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, prin Hotărârea nr. 15, a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 49 din 31 martie 2021.

Potrivit art. 388 alin. (1) Cod civil, termenul stabilit în săptămâni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut la art. 385 alin. (1), în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut la art. 385 alin. (2), el expiră în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care precedă ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.

Astfel, se atestă că termenul de 2 luni de declarare a recursului a început să curgă la data de 29 aprilie 2021, ziua imediat următoare declarării neconstituționalității Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 49 din 31 martie 2021 și a expirat la data de 29 iunie 2021.

Prin urmare, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 22 iunie 2021, în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii din alte motive decât cele invocate în recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că la 2 decembrie 2019, Svetlana Mereuța, în baza art. 313 CPP, a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana o plângere împotriva ordonanței din 16 octombrie 2019 privind refuzul în pornirea urmăririi penale, emisă de procurorul din cadrul Procuraturii Anticorupție, Cristina Gladcov și împotriva ordonanței din 15 noiembrie 2019, emisă de adjunctul interimar al Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție, Ion Munteanu.

Ulterior, la 15 ianuarie 2020, Svetlana Mereuța a depus în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana o cerere pentru accelerarea procesului judecătoresc.

Prin încheierea din 20 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost respinsă ca neîntemeiată cererea depusă de Svetlana Mereuța cu privire la accelerarea examinării plângerii sale depuse în ordinea art. 313 CPP.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Svetlana Mereuța a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mărime de 50 000 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Pentru a hotărâri astfel, prima instanță a făcut trimitere la Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a constatat că circumstanțele invocate de către recurentă și care rezultă și din raportul motivat nr. 5031 din 25 mai 2020 privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei la plângerea depusă de Svetlana Mereuța în temeiul prevederilor art. 313 CPC, prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, nu se pliază niciunul dintre temeiurile prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea enunțată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Svetlana Mereuța, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a făcut trimitere la Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a reținut că din conținutul raportului motivat din 25 mai 2020 prezentat de către Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana nu se atestă careva acțiuni din partea instanței de judecată, care ar fi dus la o tergiversare a examinării cauzei, instanța nu a relevat la caz forme de comportament dolosiv din partea părților, care ar fi fost tolerate de instanța de judecată, iar omiterea termenului de 10 zile stabilit de art. 313 alin. (4) CPP se datorează neprezentării de către procuror a materialelor corespunzătoare, în privința căruia a fost adoptată sancțiunea procesuală de referință, precum și conduitei petiționarei prin înaintarea cererilor de recuzare neîntemeiate, precum și a unei cereri privind acordarea asistenței juridice garantată de stat după o perioadă de mai bine de 3 luni din momentul depunerii plângerii.

Instanța de recurs constată că, deși instanțele ierarhic inferioare corect au concluzionat asupra netemeinicii acțiunii Svetlanei Mereuța, acestea au admis soluționarea cauzei cu aplicarea eronată a legii materiale.

Așadar, potrivit art. 20 alin. (1), (2) și (4) CPP, urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt: complexitatea cazului, comportamentul participanților la proces, conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată. Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.

Conform art. 1 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul respectivei legi constă în crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției

europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Iar potrivit art. 2 alin. (1) din legea menționată, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prevede că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa.

Sub acest aspect, instanța de recurs reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii și alte persoane participante la proces în afară de acuzat (bănuț, învinut, inculpat) nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale, adică art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat acuzație.

Cu alte cuvinte, art. 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție, în această categorie de dosare, constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și, anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

La fel, la acest segment, este de remarcat că jurisprudența CtEDO, a statuat și faptul că atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut în mod expres repararea prejudiciului suferit (cauza *Calvelli și Ciglio vs Italia* din 17 ianuarie 2002 pct. 62).

În speță, sub aspectul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, se constată că Svetlana Mereuța nu poate pretinde constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil, în baza Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a plângerii depuse în ordinea art. 313 CPP.

Și asta deoarece, aceasta nu a prezentat pe parcursul examinării cauzei probe, care ar confirma că la momentul contestării ordonanțelor din 16 octombrie 2019 și 15 noiembrie 2019, dânsa ar fi înaintat vreo acțiune civilă în cadrul procedurilor penale și nici nu a invocat în speță durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, cât și a faptului că dânsa este victima unei infracțiuni cu recunoașterea sa ca parte civilă în procesul penal.

Corespunzător, în circumstanțele expuse, instanța de recurs conchide că Svetlana Mereuța nu poate contesta încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale, acest drept fiind oferit numai persoanelor cărora li s-a înaintat

o acuzație, cât și părții civile în procesul penal.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge acțiunea depusă de Svetlana Mereuța ca neîntemeiată.

În același timp, instanța de recurs notează că, deși atât instanța de apel cât și prima instanță au constatat netemeinicia acțiunii, în motivarea hotărârii sale prima instanță a făcut referire la Legea nr. 1545 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care nu are relevanță la soluționarea prezentei cauze, prin urmare fiind aplicată o lege ce nu urma a fi aplicată.

Instanța de apel, cu toate că a soluționat cauza cu aplicarea corectă a Legii nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe, care, după cum a fost menționat, a fost emisă cu aplicarea incorectă a legii materiale.

Mai mult decât atât, temeiurile de respingere a acțiunii reținute în motivarea deciziei instanței de apel se reduc la faptul că termenul de examinare a cererii depuse de către Svetlana Mereuța în ordinea art. 313 CPP nu poate fi considerat unul excesiv, deoarece acesta a fost justificat prin existența unor circumstanțe întemeiate ce nu pot fi imputate instanței de judecată, motive inadmisibile în speța dată.

Drept urmare, având în vedere că concluziile instanțelor judecătorești rezultă din aplicarea greșită și interpretarea eronată a normelor de drept material aplicabile la caz, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate, se impune casarea deciziei instanței de apel cât și hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a pronunța o nouă hotărâre, prin care acțiunea Svetlanei Mereuța împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei de respins.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Svetlana Mereuța.

Se casează integral decizia din 24 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 29 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Svetlanei Mereuța împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și se pronunță o nouă hotărâre, prin care:

Se respinge acțiunea Svetlanei Mereuța împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Ala Cobăneanu